

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญในชุมชน

ตารางที่ 1 เรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญในชุมชน

ปี พ.ศ.	เหตุการณ์สำคัญ
2310	เจ้าจันทกนิรี บุตรเจ้าจันทรสุริยวงษ์ ได้อพยพผู้คนจากบ้านหลวงโพนสิม ข้ามฟากมาทางฝั่งขวาแม่น้ำโขงตรงปากห้วยบังมุก
2321	สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เจ้าจันทกนิรีเป็นพระยาจันทรศรีสุราชอุปราชมณฑลราช ขึ้นดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองมุกดาหารคนแรก
2338	เจ้าหลวงโพนสิม น้องชายเจ้าจันทกนิรี ได้นำผู้คนอพยพข้ามฟากที่บ้านท่าสะโนมาตั้งบ้านเรือนอยู่ฝั่งขวาแม่น้ำโขง มีเจ้าหลวงโพนสิมเป็นพ่อบ้าน ได้ตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “พาลูกา”
2358	ตั้ง “วัดยางสูง” ขึ้นอยู่ริมแม่น้ำโขง
2382	ตั้ง “วัดบรมนาคคตหัวเมือง” ขึ้นในบริเวณเหนือคุ้มเจ้าเมืองและ “วัดศรีธน” อยู่บริเวณใต้คุ้มเจ้าเมือง
2390	นายช้างเคน บุตรเจ้าเมืองพิน ได้อพยพคนจากเมืองพิน ซึ่งเป็นเมืองในเขตการปกครองของเจ้าเมืองโพนสิม มาตั้งบ้านเมืองอยู่ที่บ้านพาลูกาตอนเหนือ และทยอยมามากขึ้นทุกปีได้ขยายบ้านเมืองลงมาทางทิศใต้ จนเกิดชุมชนขนาดใหญ่และพัฒนาเป็นหมู่บ้านบางทรายในเวลาต่อมา วัดยางสูงถูกน้ำโขงเซาะหายไป
2400	เจ้าหลวงโพนสิม พ่อบ้านพาลูกา ถึงแก่กรรม
2409	เจ้าจันทรสุริยวงษ์ ยกฐานะบ้านบางทรายขึ้นใหม่ โดยแยกเอาอาณาเขตเมืองมุกดาหารตอนเหนือ ตั้งแต่ห้วยบางทราย พระราชทานนามเมืองแขวงบ้านบางทรายว่า “เมืองพาลูกาการภูมิ” มีพระอมรฤทธิธาดา เป็นเจ้าเมือง
2410	เริ่มมีการถวายเครื่องราชบรรณาการจากหัวเมืองต่าง ๆ เข้าสู่เมืองมุกดาหารและมุกดาหารถวายต่อไปยังกรุงเทพฯ (เริ่มในสมัยรัชกาลที่ 4)
2412	ช้างของนายช้างเคนล้มป่วยตายหมดทุกเชือก นายช้างเคนและเจ้าของช้างอื่นๆ พร้อมใจนำงาช้างและกระดูกถวายให้แก่วัด
2427	คณะสำรวจหาศิลาจารึกชาวฝรั่งเศสซึ่งเดินทางตามลำน้ำโขง ได้หยุดพักนอนที่เมืองพาลูกาการภูมิ
2433	พระอมรฤทธิธาดา (ทัต) เจ้าเมืองพาลูกาการภูมิ ถึงแก่กรรม ดำรงตำแหน่งเจ้าเมือง 24 ปี
2434	จัดพระราชทานเพลิงศพเจ้าเมืองพาลูกาการภูมิและแต่งตั้งกรมการเมืองใหม่ อุปฮาด (กุ) เป็นพระอมรฤทธิธาดา (กุ) และเป็นปีที่มีการยกเลิกการถวายเครื่องราชบรรณาการ (ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 5)

2436	กรุงสยามเสียดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงให้แก่ฝรั่งเศส โดยเฉพาะพื้นที่ส่วนใหญ่ของเมืองพาลูกา กรภูมิฝั่งตะวันออกแม่น้ำโขง ถูกฝรั่งเศสยึดไปในครั้งนั้นด้วย
2439	จดหมายจากเจ้าเมืองคันทบุรีต่อต้านกรมแซร์ดุกแวร์เนอมัง ถึงเรื่องที่ท้าวขัตติยะผู้เป็นน้องชาย ข้ามโขงไปมาเพื่อเยี่ยมญาติระหว่างเมืองพาลูกากรภูมิกับสะหวันเขต
2440	พระอมรฤทธิธาดา (ฤ) ถึงแก่กรรม และหลวงเทเวศร์สาแดงเดชรักษาการณแทน
2441	กระทรวงมหาดไทย ประกาศใช้ข้อบังคับการปกครองหัวเมือง ร.ศ. 117 ยกเลิกตำแหน่งเจ้าเมือง , อุปฮาด , ราชวงศ์และราชบุตร
2442	เมืองพาลูกากรภูมิถูกยุบลงเป็นหมู่บ้าน กรมการเมืองเก่าๆ ได้อพยพข้ามโขงไปอยู่สะหวันเขต
2446	เกิดโรคระบาด คนอพยพย้ายไปอยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ยังเหลือแต่ต้นไม้ผลทิ้งไว้จำนวนมาก ผู้ว่าราชการเมืองมุกดาหาร แต่งกรมการออกมาสำรวจและหวงห้ามไว้เป็นของส่วนหลวง ถ้าคนใด ต้องการผลไม้หรือต้องการมาอยู่ให้ขออนุญาต
2450	บ้านพาลูกาเป็นหมู่บ้านที่ 12 ขึ้นกับตำบลหว้านใหญ่ อำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม และสร้างวัดบรรลุลพาลูกากรภูมิ
2452	บ้านเมืองเข้าสู่ภาวะปกติ ชาวบ้านช่วยกันตั้ง “วัดบรรลุลพาลูกากรภูมิ” ขึ้น ภายหลังเปลี่ยนชื่อ วัดเป็น “วัดศรีเจริญ” จนถึงปัจจุบัน
2460	ก่อตั้งโรงเรียนบ้านชะโนด เด็กในบ้านพาลูกาเดินทางไปเรียนที่นั่น
2480	เกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่
2481	ช่วงสงครามโลก ครั้งที่ 2 ตรงกับสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม
2484	เริ่มกำหนดพื้นที่ป่าสงวน
2485-88	เกิดโรคฝีดาษ เอาศพฝังไว้ที่ป่าช้า
2493	ชาวบ้านพาลูกาให้ชาวบ้านน้ำคำเช่าที่ริมน้ำโขงปลูกผักขาย
2496	เริ่มมีการถางป่าในเขตพื้นที่ป่าสงวนของบ้านพาลูกาเพื่อการเพาะปลูก
2497-8	เริ่มมีโหนด
2499	เกิดภาวะแห้งแล้ง ค้าขายข้าวกระสอบกับฝังบาว
2507	ออกพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ
2509	มีการแลกเปลี่ยนค้ากับฝังบาว เช่น ขนม กางเกง นำไปแลกเปลี่ยน
2513	บ้านพาลูกาเป็นหมู่ที่ 9 ขึ้นกับตำบลหว้านใหญ่ และเป็นช่วงที่เวียดนามและลาวอพยพเข้ามา
2514	สร้างถนน รพช.
2517	ตชด.เริ่มเข้ามาในหมู่บ้าน

2518	เป็นช่วงที่ลาวเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสังคมนิยม บ้านพาลูกาถูกเพ่งเล็งว่าเป็นบ้านสีชมพู (คอมมิวนิสต์) และบริษัทเริ่มดูตราชายโดยใช้เรือбак
2520	ทหารตั้งกฎห้ามลงแม่น้ำโขงหลังเวลา 18.00 น. และก่อตั้งโรงเรียนบ้านพาลูกา เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา
2525	ทางราชการได้ตั้งจังหวัดมุกดาหาร และได้ปรับปรุงท้องที่อำเภอหว้านใหญ่ให้มี ตำบลเพิ่มอีก 2 ตำบล คือตำบลชะโนด และตำบลดงหมู สำหรับตำบลชะโนดมี 4 หมู่ คือบ้านชะโนด หมู่ 1 และ 2 บ้านพาลูกา หมู่ 3 และ 4
2526	เริ่มมีระบบไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้าน
2530	ค้าขายกันเองกับฝั่งลาว คนเริ่มอพยพไปทำงานที่อื่น
2532	ก่อตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ จากโครงการสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า
2535	สร้างฝายน้ำล้นที่ห้วยตุ้มนก เพื่อการเกษตร , เริ่มมีกองทุนฟื้นฟูเกษตรกร
2536	เริ่มมีระบบการประปาเข้ามาในหมู่บ้าน
2538	เปิดตลาดค้าขายกับฝั่งลาวทุกวันพุธเว้นพุธ และเกิดเหตุการณ์น้ำท่วม
2541	บ้านพาลูกาได้รับการยกย่องว่าเป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมไทยดีเด่น , เปลี่ยนชื่อโรงเรียนบ้านพาลูกา เป็นโรงเรียนเมืองพาลูกาการภูมิ
2542	ก่อตั้ง อบต. ชะโนด , ตั้งชื่อหาดพาลูกาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
2544	เริ่มมีคนลาวข้ามมารับจ้างทำนา และทำตราชายเข้ามาติดต่อเพื่อขอสัมปทานดูตราชาย , ตั้งกลุ่มแม่บ้านผลิตหมวกยางพารา
2547	ชาวบ้านของหมู่ 4 บ้านพาลูกา ได้รับตำแหน่งนายก อบต.
2548	ทอดผ้าป่าเพื่อหากองทุนสร้างอนุสรณ์สถานเมืองพาลูกาการภูมิ

ภาคผนวก ข.

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอนุญาตให้ดูศพ พ.ศ. ๒๕๔๖

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย

พ.ศ. ๒๕๔๖

ตามที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ กระทรวงมหาดไทยจึงได้ปรับบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของกระทรวงมหาดไทย ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จึงได้โอนภารกิจงานการขออนุญาตดูดทรายจากกองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ให้กรมที่ดินดำเนินการ ดังนั้น เพื่อให้การควบคุมการประกอบการดูดทรายมิให้เป็นการทำลาย ทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน และมีให้เป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และมติคณะรัฐมนตรีลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๒๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูดทราย (ส่วนกลาง) ที่กำหนดให้การพิจารณาอนุญาตให้ดูดทรายในจังหวัดต่างๆ และการแก้ไขปัญหาลุกลาม ขัดข้อง เกี่ยวกับการดูดทรายทั้งปวง เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูดทราย (ส่วนกลาง) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการขออนุญาตให้ดูดทราย พ.ศ. ๒๕๔๖”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย พ.ศ. ๒๕๒๓

(๒) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๒๕

(๓) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๕๓๒

(๔) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย (ฉบับที่ ๔)

พ.ศ. ๒๕๓๕

(๕) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้ดูดทราย (ฉบับที่ ๕)

พ.ศ. ๒๕๔๓

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน
ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูทรายเรียกโดยย่อ
ว่า “กพด.”

“คณะอนุกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการพิจารณาอนุญาตให้ดูทรายซึ่ง
กพด. แต่งตั้งขึ้น

“การดูทราย” หมายความว่า การดู รวมถึง การตัก การขุด การขน หรือการ
กระทำด้วยประการอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งทราย

“ส่วนราชการ” หมายความว่า กระทรวง กรม จังหวัด และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
ที่เกี่ยวข้องกับการดูทราย

“จังหวัด” หมายรวมถึง กรุงเทพมหานคร

“วัน” หมายความว่า วันทำการตามปกติของหน่วยงานของรัฐ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายถึง พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมาย
ที่ดิน

“เจ้าหน้าที่” หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติงาน
ตามระเบียบนี้

หมวด ๑

คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

ข้อ ๕ กพด. ประกอบด้วย

(๑) ปลัดกระทรวงมหาดไทย	เป็นประธานกรรมการ
(๒) อธิบดีกรมการปกครองหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๓) อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๔) อธิบดีกรมขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวีหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๕) อธิบดีกรมชลประทานหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๖) ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๗) อธิบดีกรมที่ดินหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๘) เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ
(๙) ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตจังหวัดที่มีการขออนุญาต
ดูทรายหรือผู้แทน	เป็นกรรมการ

- (๑๐) ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย กระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการ
- (๑๑) ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือผู้แทน เป็นกรรมการ
- (๑๒) ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นกรรมการ
- (๑๓) ผู้แทนส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ
- (๑๔) ผู้อำนวยการสำนักจัดการที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน เป็นกรรมการและเลขานุการ
- (๑๕) ผู้อำนวยการส่วนจัดการที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน เป็นกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
- (๑๖) หัวหน้ากลุ่มจัดการที่ดินของรัฐ สำนักจัดการที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ
- (๑๗) หัวหน้ากลุ่มงานจัดการที่ดินของรัฐ
สำนักจัดการที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน
ข้อ ๖ กพด. มีอำนาจหน้าที่
(๑) พิจารณาอนุญาตให้ทำการดูดทรายในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและเขตพื้นที่
ระหว่างประเทศ
(๒) พิจารณาแก้ไขปัญหาลุ่บหลุมหรือข้อขัดข้องเกี่ยวกับการดูดทรายทั้งปวง
(๓) พิจารณาวางระเบียบข้อบังคับตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูดทราย
(๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาให้ดูดทรายแทน กพด. ได้ตามที่เห็นสมควร
เพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตของ กพด.
(๕) เชิญผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง มาชี้แจงข้อเท็จจริงต่างๆ
(๖) พิจารณาในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูดทราย
ข้อ ๗ การประชุม กพด. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการ
ทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือก
กรรมการด้วยกันคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม
มติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้า
คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด
ข้อ ๘ ให้คณะอนุกรรมการประกอบด้วย
(๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานอนุกรรมการ
(๒) รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมาย เป็นอนุกรรมการ
(๓) ปลัดจังหวัด เป็นอนุกรรมการ
(๔) อัยการจังหวัดหรือผู้แทน เป็นอนุกรรมการ
(๕) อุตสาหกรรมจังหวัดหรือผู้แทน เป็นอนุกรรมการ
(๖) ผู้แทนกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี เป็นอนุกรรมการ

(๗) ผู้แทนกรมชลประทาน	เป็นอนุกรรมการ
(๘) ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดหรือผู้แทน	เป็นอนุกรรมการ
(๙) นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้า
ประจำกิ่งอำเภอ	เป็นอนุกรรมการ
(๑๐) ผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้แทน ผู้แทนคณะ ผู้บริหาร
ท้องถิ่นในเขตท้องที่ที่มีการขออนุญาตให้ดูดทราย	เป็นอนุกรรมการ
(๑๑) ผู้แทนสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค	เป็นอนุกรรมการ
(๑๒) ผู้แทนส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	เป็นอนุกรรมการ
(๑๓) เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด	เป็นอนุกรรมการ
และเลขานุการ
(๑๔) หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ สำนักงานที่ดินจังหวัด	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ
(๑๕) หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการที่ดินหรือหัวหน้างานควบคุม
และประสานงานสำนักงานที่ดินจังหวัด	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ
- ข้อ ๙ ให้คณะอนุกรรมการ มีหน้าที่ดังนี้
- (๑) พิจารณาการขออนุญาตให้ดูดทรายภายในจังหวัด
 - (๒) พิจารณาแก้ไขปัญหามลพิษหรือข้อขัดข้องและแก้ไขปัญหาร้องเรียนเกี่ยวกับการดูดทราย
- (๓) พิจารณาดำเนินการอื่นๆ ตามที่ กพด. มอบหมาย
- ข้อ ๑๐ การประชุมคณะอนุกรรมการ ให้นำความในข้อ ๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๒

วิธีการขออนุญาต

ข้อ ๑๑ ผู้ขออนุญาตดูดทราย จะดำเนินการดูดทรายได้ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ข้อ ๑๒ ให้ผู้ประสงค์ขออนุญาตดูดทรายยื่นคำขอตามแบบ ท.ด.๖๔ ทำระเบียบนี้ พร้อมด้วยแผนที่ที่ดินบริเวณที่ขออนุญาตดูดทรายต่อนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ ส่วนอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่รัฐมนตรีประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอตามความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๔ แล้ว ให้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา แล้วแต่กรณี และให้สอบสวนข้อเท็จจริง วัตถุประสงค์และเหตุผลที่ขออนุญาตโดยละเอียด ตามแบบ ท.ด.๖๖ ทำระเบียบนี้

แผนที่แสดงบริเวณที่ดินที่ขออนุญาตดูทรายให้แสดงให้เห็นว่าบริเวณใกล้เคียงที่ขออนุญาตมีถาวรวัตถุ หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างใดบ้าง หรือไม่ โดยใช้มาตราส่วนที่เหมาะสมลายมือชื่อผู้เขียนแผนที่และลายมือชื่อผู้ขออนุญาต

ในกรณีที่มีการขออนุญาตดูทรายไปเกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่นใด ก็ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นๆ ด้วย

ข้อ ๑๓ เมื่อได้สอบสวนตามข้อ ๑๒ แล้วให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายและผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีการขออนุญาตออกไปชั้นสูตรสอบสวนที่ดินที่ขออนุญาตดูทรายว่าที่ดินที่ขออนุญาตดูทรายเป็นที่ดินประเภทใด สภาพลักษณะของที่ดินเป็นอย่างไร มีโบราณวัตถุ โบราณสถานสิ่งปลูกสร้าง หรือสถานที่ราชการอยู่ใกล้เคียงหรือไม่ ตามแบบ ท.ด. ๖๗ ทำระเบียบนี้ หากอนุญาตให้ผู้ขอทำการดูทรายแล้วจะเกิดปัญหาในภายหลังหรือไม่ ให้แล้วเสร็จภายในห้าวัน ถ้านายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาเห็นว่าไม่ควรอนุญาตให้ทำการดูทรายก็ให้รายงานจังหวัดภายในห้าวันนับแต่วันที่เห็นว่าไม่ควรอนุญาต

ข้อ ๑๔ เมื่อชั้นสูตรสอบสวนที่ดินแล้วถ้านายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา เห็นว่าควรอนุญาตให้ประกาศตามแบบ ท.ด. ๒๕ ทำระเบียบนี้ โดยปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอหรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา ที่ทำการกำนัน ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและที่บริเวณใกล้เคียงหรือในที่ดินนั้นมีกำหนดสามสิบวัน หากไม่มีการขัดข้องหรือคัดค้านอย่างใด ให้รายงานส่งเรื่องและชี้แจงไปจังหวัดภายในสามวัน

ถ้ามีการคัดค้านหรือขัดข้องประการใดให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ หรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาสอบสวนพิจารณาเสร็จแล้วรายงานจังหวัดภายในสิบวันนับแต่วันครบกำหนดประกาศตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๓

การพิจารณาอนุญาต

ข้อ ๑๕ ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดรวบรวมเรื่องราวการขออนุญาตดูทรายแล้วให้นัดคณะอนุกรรมการ เพื่อตรวจสอบสถานที่ และประชุมพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันรับเรื่องจากอำเภอหรือกิ่งอำเภอ หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา

การพิจารณาของคณะกรรมการ ให้ถือหลักเกณฑ์ตามนัยข้อ ๑๘ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า ควรอนุญาตหรือไม่ควรอนุญาตให้แสดงเหตุผลไว้ด้วย แล้วให้จังหวัดพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามมติที่ประชุมภายในสิบวันนับแต่วันประชุมเสร็จ แล้วรวบรวมเรื่องราว พร้อมรายงานการประชุมและบัญชีรายงานผลจำนวน ๑๕ ชุด ให้กรมที่ดินเพื่อนำเสนอ กพด. ทราบ

ข้อ ๑๖ กพด. ต้องประชุมพิจารณาเรื่องราวของกรุงเทพมหานคร และเขตพื้นที่ระหว่างประเทศให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน และแจ้งผลการพิจารณาให้จังหวัดทราบภายในสิบวันนับแต่วันประชุมเสร็จ

ข้อ ๑๗ จังหวัดได้รับแจ้งมติ กพด. และเรื่องราวการขออนุญาตดูตทรายซึ่ง กพด. พิจารณาอนุญาตแล้ว ก่อนที่จังหวัดจะออกใบอนุญาต ให้ตรวจสอบว่ามีใบอนุญาตจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องครบถ้วนแล้วหรือไม่ ถ้าเห็นว่าครบถ้วนแล้วให้จังหวัดออกใบอนุญาตตามแบบ ท.ด. ๖๙ ก. ท้ายระเบียบนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่จังหวัดได้รับแจ้งมติ กพด.

ข้อ ๑๘ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุญาตให้ดูตทรายให้คำนึงถึง

- (๑) ในด้านวิชาการ เช่น ความเสียหายแก่สภาพตลิ่ง สภาพธรรมชาติของลำน้ำ
- (๒) ในด้านการปกครอง เช่น การเดือดร้อนของราษฎร ความเสียหายทางเศรษฐกิจ หรือทรัพยากรธรรมชาติ ให้ได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (๓) แม่น้ำลำคลองแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศ

หมวด ๔

เงื่อนไขการอนุญาต

ข้อ ๑๙ ผู้ขออนุญาตดูตทรายต้องเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลสัญชาติไทย และต้องปฏิบัติตาม

- (๑) ดำเนินการด้วยตนเอง จะโอนสิทธิให้ผู้อื่นมิได้
- (๒) ทำการดูตทรายตั้งแต่เวลา ๐๖.๐๐ น. ถึง ๑๘.๐๐ น.
- (๓) ไม่ทำการดูตทรายจนทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของทางราชการหรือของผู้อื่น
- (๔) ไม่ทำการเป็นที่กีดขวางการจราจรหรือก่อให้เกิดเสียงดังเป็นที่รบกวนผู้อื่น

(๕) แสดงใบอนุญาตไว้ประจำยานพาหนะ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือเครื่องจักรกลที่ใช้
ดูทราย

ข้อ ๒๐ ในกรณีใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตยื่นคำ
ขอรับใบแทนใบอนุญาตภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ทราบว่าเป็นใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุด

ข้อ ๒๑ ผู้ได้รับอนุญาตหรือผู้ควบคุมหรือคนงานประจำยานพาหนะ เครื่องมือ
เครื่องใช้หรือเครื่องจักรกล ต้องยินยอมและให้ความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย
ขึ้นไปทำการตรวจยานพาหนะ เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือเครื่องจักรกล ที่ใช้ทำการดูทราย
รวมทั้งเรียกเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาตรวจสอบได้ในระหว่างเวลาทำการของผู้ได้รับอนุญาต

ข้อ ๒๒ เมื่อเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแลควบคุมการดูทรายพบว่า ได้มีการดู
ทรายโดยฝ่าฝืนเงื่อนไขตามข้อ ๑๙ ข้อ ๒๐ หรือข้อ ๒๑ ให้มีอำนาจสั่งระงับการดูทรายไว้
ได้ชั่วคราวไม่เกินสามวันแล้วรายงานให้จังหวัดทราบเพื่อสั่งการต่อไป และหากพบว่ามีกรณีฝ่าฝืน
จริง ให้รัฐมนตรีหรือผู้ที่รัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งให้หยุดทำการดูทรายทันทีหรือจะสั่งเพิก
ถอนใบอนุญาตก็ได้

ข้อ ๒๓ เมื่อใบอนุญาตให้ดูทรายสิ้นอายุหรือผู้ได้รับอนุญาตถูกสั่งให้หยุดทำการ หรือ
เพิกถอนใบอนุญาต ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องหยุดทำการดูทรายทันทีนับแต่วันสิ้นอายุใบอนุญาต
หรือได้รับคำสั่งดังกล่าวเป็นหนังสือ

ข้อ ๒๔ ภายในกำหนดเวลาอนุญาต หากผู้ได้รับอนุญาตอ้างว่าดูทรายไม่ได้ด้วย
ประการใดก็ตาม ให้ถือว่าเป็นเรื่องของผู้ได้รับอนุญาตที่ควรรู้ถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นมาก่อน
จะนำมาเป็นข้ออ้างในการขอยืดเวลากำหนดอนุญาตหรือขอลดหย่อนค่าตอบแทนมิได้

ข้อ ๒๕ การตีราคาค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการดูทราย ให้จังหวัดแต่งตั้ง
คณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเป็นผู้พิจารณา และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัด
แล้วให้ถือว่าเป็นเด็ดขาด ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องชำระค่าเสียหายภายในวงเงินนั้น โดยยินยอมให้
หักจากเงินประกันแล้วให้รายงาน กพด. ทราบ

ข้อ ๒๖ ใบอนุญาตให้ดูทรายให้มีกำหนดเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต
ผู้ได้รับอนุญาตผู้ใดประสงค์จะขอต่ออายุใบอนุญาตจะต้องยื่นคำขอต่อนายอำเภอหรือปลัดอำเภอ
ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินที่ขออนุญาตดูทรายตั้งอยู่ ส่วนอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
ที่รัฐมนตรีประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่ง
อำเภอตามความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับ
ที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๔ แล้วให้ยื่นคำขอต่อนายพนักงานที่ดินจังหวัด หรือเจ้าพนักงานที่ดิน
จังหวัดสาขาแล้วแต่กรณีก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน เมื่อได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้ว
จะประกอบกิจการต่อไปก็ได้จนกว่าจะได้รับคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

การขอต่ออายุใบอนุญาตตามวรรคสอง หากผู้ได้รับอนุญาตไม่ยื่นคำขอภายใน
กำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้ได้รับอนุญาตไม่ประสงค์จะขอต่อใบอนุญาต

ข้อ ๒๗ จังหวัดอาจพิจารณาวางเงื่อนไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการได้

ข้อ ๒๘ เมื่อภค. หรือคณะกรรมการ ได้มีมติอนุญาตให้ดูตรวจหรืออนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตแล้ว ให้ผู้รับขอใบอนุญาตดำเนินการยื่นคำขอรับใบอนุญาต หรือคำขอต่ออายุใบอนุญาตแล้วแต่กรณีภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบมติอนุญาต หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ผู้ขอรับอนุญาตไม่ดำเนินการยื่นคำขอโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ถือว่าผู้ขอรับอนุญาตไม่ประสงค์จะดำเนินการต่อไปและให้ตั้งแต่วันที่ออกใบอนุญาต

หมวด ๕ ค่าตอบแทน

ข้อ ๒๙ ผู้ประกอบการดูตรวจ เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจะต้องเสียค่าตอบแทนเป็นรายปีให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามวิธีการและอัตราที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติจังหวัด แต่ต้องไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายประมวลกฎหมายที่ดิน

หมวด ๖ เงินประกัน

ข้อ ๓๐ ให้จังหวัดเรียกเก็บเงินประกันตามจำนวนที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจากผู้ได้รับอนุญาตในวันที่จังหวัดออกใบอนุญาตให้ดูตรวจ เพื่อเป็นค่าชดเชยความเสียหายที่จะเกิดจากผลของการดูตรวจ

เงินประกันให้เก็บรักษาไว้เป็นเวลาหนึ่งปี เพื่อเป็นค่าชดเชยความเสียหายและค่าปรับให้จังหวัดเรียกเก็บเงินเพิ่มจากผู้ประกอบการดูตรวจไว้ให้ครบเต็มตามจำนวน

ข้อ ๓๑ ผู้ได้รับอนุญาตต้องเสียค่าปรับให้จังหวัดในกรณีที่ทำผิดเงื่อนไข

ค่าปรับให้เรียกจากเงินประกัน

ข้อ ๓๒ เงินประกันที่เก็บรักษาไว้ตามข้อ ๓๐ เมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุแล้วให้คืนแก่ผู้ได้รับอนุญาต

หมวด ๗
การควบคุม

ข้อ ๓๓ เมื่อมีการอนุญาตให้ดูตทรายในท้องที่ใดแล้ว ให้จังหวัดประชุมชี้แจงหรือประกาศให้ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณที่ได้มีการอนุญาตให้ดูตทรายทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันออกใบอนุญาตเพื่อให้ทราบถึงมาตรการที่จังหวัดได้วางไว้เพื่อป้องกัน และควบคุมมิให้การดูตทรายทำความเสียหายแก่ทรัพย์สินของราษฎร พร้อมทั้งแจ้งให้ราษฎรทราบด้วยว่า หากผู้ได้รับอนุญาตได้ทำการดูตทรายโดยฝ่าฝืนเงื่อนไขอาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตได้

ข้อ ๓๔ ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการดูตทรายในท้องที่ใด ก่อนที่จะดำเนินการจะต้องจัดทำแผ่นป้ายประกาศแสดงไว้ในบริเวณที่ทำการให้ราษฎรทราบตลอดระยะเวลาที่ทำการอยู่นั้น โดยแผ่นป้ายนี้จะต้องจัดทำให้เสร็จสิ้นก่อนดำเนินการดูตทราย

แผ่นป้ายประกาศต้องทำด้วยวัสดุที่มีความมั่นคงแข็งแรง ต้องมีขนาดกว้าง ๖๐ เซนติเมตร ยาว ๑๒๐ เซนติเมตร เขียนด้วยตัวหนังสือที่ชัดเจน มีข้อความแสดงชื่อผู้ได้รับอนุญาต กิจกรรม กำหนดเวลาจำนวนเนื้อที่ที่ได้รับอนุญาต และแผนที่สังเขปแสดงบริเวณที่ได้รับอนุญาตนั้นด้วย

ข้อ ๓๕ ให้ผู้ได้รับอนุญาตจัดทำทุนหรือเครื่องหมายอื่นใด เพื่อแสดงขอบเขตที่ได้รับอนุญาตให้ดูตทราย ให้ทราบตลอดระยะเวลาที่ทำการอยู่นั้น

ข้อ ๓๖ ให้จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขาจัดเจ้าหน้าที่ตรวจตรา ควบคุมดูแล ให้การดำเนินการดูตทรายเป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด

ประกาศ ณ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖

(นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ภาคผนวก ค

มาตรการ หลักเกณฑ์ แนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม บริเวณพื้นที่ชุด ตัก และดูดทราย

มาตรการ หลักเกณฑ์ แนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม บริเวณพื้นที่ขุด ตัก และดูดทราย

กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มาตรการ หลักเกณฑ์ แนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมบริเวณพื้นที่ขุด ตัก และดูดทราย

การฟื้นฟูสภาพบริเวณพื้นที่ขุด ตัก และดูดทราย เพื่อเป็นการป้องกันการพังทลาย การทรุดตัวของตลิ่งและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยรายละเอียดของแนวทางในการฟื้นฟูมีดังนี้

พื้นที่ที่อยู่ในระหว่างการขุด ตัก และดูดทราย หรือผ่านการประกอบการมาแล้ว ย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพ ทั้งในพื้นที่ประกอบการและบริเวณใกล้เคียง ปัญหาทางด้านกายภาพหลักๆ ของพื้นที่ คือ การสูญเสียเนื้อดิน ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่จนทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย ได้แก่ ปัญหาในเรื่องความไม่เสถียรของพื้นที่ (Unstable Site) ปัญหาเรื่องการกัดเซาะหน้าดิน (Soil Erosion) ปัญหาเรื่องการสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ของดิน (Unblended Landform) ปัญหาเรื่องตะกอนในน้ำที่ทำให้น้ำขุ่นมัว (Turbidity) ปัญหาเรื่องคุณภาพทางสายตา (Visual Quality) ปัญหาเรื่องการสูญเสียที่อยู่อาศัยของพืชพันธุ์และสัตว์ในพื้นที่ (Lost of Vegetation and Wildlife Habitat) เป็นต้น

ซึ่งจะพบว่า การขุด ตัก และดูดทราย ที่เกิดขึ้นโดยส่วนมากจะเป็นการขุด ตัก และดูดทรายในแม่น้ำเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ปัญหาของสภาพแวดล้อมจึงเกิดขึ้นบริเวณริมตลิ่ง ในแม่น้ำและบริเวณชายน้ำเป็นหลัก จะมีปัญหบบนพื้นดินบ้างในบริเวณที่มีการกองทรายที่ตูดขึ้นมา บริเวณที่มีการคัดแยกกรวดและทราย บริเวณบ่อดักตะกอน บริเวณที่จอดรถขนทราย และบริเวณที่มีการวางเครื่องจักร เครื่องมือต่างๆ ดังนั้น สภาพแวดล้อมที่พบว่าเป็นปัญหาและจำเป็นต้องมีการแก้ไขได้แก่

- ปัญหาเรื่องการทรุดตัวของตลิ่งในบริเวณที่มีการขุด ตัก และดูดทราย ที่ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของความลาดชันบริเวณริมตลิ่งที่สูงจนง่ายต่อการพังทลายและการกัดเซาะรวมทั้งทำให้ขอบตลิ่งมีรูปร่างเปลี่ยนแปลงไปจากธรรมชาติ
- ปัญหาเรื่องลำน้ำตื้นเขินในบริเวณที่มีทรายพัดพามาสะสมจากบริเวณอื่นๆ และบริเวณที่มีการทรุดตัวของตลิ่ง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทิศทางการไหลของกระแสน้ำได้

- ปัญหาเรื่องน้ำขุ่นที่เกิดจากการมีตะกอนแขวนลอยในน้ำบริเวณพื้นที่ที่ขุด ตัก และดูดทราย และพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งอาจจะเกิดจากขบวนการในการขุด ตัก และดูดทราย จากการชะล้างตะกอนจากขบวนการคัดแยกทรายลงในแม่น้ำ รวมทั้งเกิดจากการชะล้าง โดยทั่วไปบนพื้นดินลงสู่แม่น้ำ
- ปัญหาเรื่องการสูญเสียพืชพันธุ์และสัตว์น้ำ เนื่องจากเกิดการรบกวนระบบนิเวศวิทยาในบริเวณที่มีการขุด ตัก และดูดทราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณชายฝั่งลำน้ำที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ
- ปัญหาเรื่องกองทรายริมตลิ่งที่อาจเกิดจากการถมทรายยื่นเข้าไปในลำน้ำเพื่อใช้ในการขึ้นทราย และการกองทรายหรือกรวดที่เหลือจากความต้องการริมตลิ่ง ทำให้เกิดรูปทรงของแผ่นดินที่ผิดปกติและไม่กลมกลืนกับสภาพโดยรอบ รวมทั้งเป็นการกีดขวางการไหลของกระแสน้ำด้วย
- ปัญหาเรื่องการเกิดฝุ่น ซึ่งโดยส่วนมากจะพบในบริเวณที่มีการขุด ตัก และดูดทรายบนบก เนื่องจากการเปิดพื้นที่ทิ้งไว้โดยไม่ได้มีการปกปิดหลังการปฏิบัติสิ้นสุด เมื่อมีลมพัดฝุ่นทรายดังกล่าวก็จะปลิวก่อให้เกิดปัญหากับบริเวณโดยรอบได้
- ปัญหาเรื่องการเกิดการรบกวนทางสายตาที่เกิดจากการตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานต่าง ๆ ทิ้งไว้ในพื้นที่ภายหลังการปฏิบัติการสิ้นสุด
- ปัญหาเรื่องสภาพพื้นที่ที่ผ่านขบวนการขุด ตัก และดูดทราย ไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ข้างเคียงและบริเวณโดยรอบ อันเนื่องมาจากกองทรายที่เหลือตกค้างในพื้นที่หลังการปฏิบัติสิ้นสุด และไม่ได้มีการจัดการให้เหมาะสม หรือเกิดสภาพพื้นที่ที่เป็นหลุมเป็นบ่อ ซึ่งส่วนมากจะเกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีการทำทรายบก

หลักการในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม

บริเวณพื้นที่ ขุดตักและดูดทราย(Sand Mine Reclamation)

ในการฟื้นฟูที่จำเป็นจะต้องหยุดปัญหาดังกล่าวข้างต้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบแก่พื้นที่ข้างเคียงอื่นๆ และเป็นการช่วยให้การฟื้นฟูตามธรรมชาติ เกิดขึ้นได้ในอัตราที่เร็วขึ้นด้วยตัวช่วยอย่างง่าย ๆ ที่แสดงให้เห็นว่าพื้นที่เริ่มมีการฟื้นตัว คือ การมีพืชพันธุ์เกิดขึ้นทั้งบริเวณริมตลิ่งและในพื้นที่ต่าง ๆ บนบก ซึ่งอาจเริ่มจากพืชพันธุ์จำพวกวัชพืชหรือหญ้าท้องถิ่นทั้งที่เป็นพวกที่ขึ้นคลุมดิน และพวกที่เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก นอกจากนี้ ความชุ่มชื้นที่ลดลงของน้ำในแม่น้ำลำคลองที่มีการขุด ตัก และดูดทราย ก็สามารถเป็นตัวชี้วัดถึงการฟื้นตัวของพื้นที่ได้ ดังนั้น หลักการในการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ที่มีการขุด ตัก และดูดทราย จึงเน้นในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. การหยุดการสูญเสียตลิ่ง

การหยุดการสูญเสียตลิ่งนั้น เป็นการพยายามรักษาสตลิ่งที่เกิดผลกระทบทั้ง 2 ฝั่ง ให้อยู่คงและลดการทรุดตัว และลดการกัดเซาะที่เกิดจากกระแสน้ำ ซึ่งมีผลทำให้เกิดตะกอนในน้ำและทำให้น้ำขุ่น การหยุดการสูญเสียตลิ่งนั้น สามารถทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับความลาดชันของตลิ่งที่พังทลายหรือทรุดตัว ตั้งแต่วิธีที่อาศัยขบวนการตามธรรมชาติ เช่น การใช้วัสดุธรรมชาติคลุมตลิ่ง การฉีดเมล็ดหญ้าท้องถิ่นให้ขึ้นคลุมตลิ่ง และการปลูกพืชพวงหญ้าที่มีระบบรากแผ่กว้างและลึกเพื่อคลุมตลิ่ง ในกรณีที่ตลิ่งที่ทรุดตัวแล้วมีความลาดชันไม่มากนัก (มากกว่า 1 ต่อ 3) ส่วนในกรณีที่มีความลาดชันที่สูง (น้อยกว่า 1 ต่อ 3) ซึ่งไวต่อการกัดเซาะจำเป็นจะต้องนำเอาวิธีการที่สามารถหยุดการสูญเสียได้ในเวลาอันสั้นเข้ามาช่วยวิธีธรรมชาติ อาทิ การปรับระดับตลิ่งให้มีความลาดชันที่คงตัวมากขึ้น (1 ต่อ 3 ถึง 1 ต่อ 5) แล้วปลูกพืชคลุมตลิ่ง การทำกำแพงกันดินลักษณะต่างๆ และการตาดผิวตลิ่ง สำหรับในกรณีที่พื้นที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อใช้งานในลักษณะอื่นๆ อาทิ เช่น การเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจหรือเป็นสวนสาธารณะ การสร้างกำแพงกันดินก็สมควรจะออกแบบโดยคำนึงถึงการเอื้อให้เกิดประโยชน์ในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ริมน้ำด้วย

2. การลดการชะล้างพังทลายจากกองทรายและผิวดิน

การลดการชะล้างพังทลายของกองทรายและผิวดิน ในที่นี้จะหมายถึง การปรับแต่งพื้นที่บริเวณที่มีกองทรายเหลือค้างทั้งบริเวณชายตลิ่ง และในพื้นที่ประกอบการไม่ให้เกิดการพังทลายหรือการชะล้างลงสู่แม่น้ำ ลำคลอง เพิ่มเติมไปจากตะกอนที่เกิดจากขบวนการ ชุด ตัก และดูดทราย ทั้งนี้ไม่ได้หมายถึงการปรับระดับพื้นที่ให้ราบแบบเท่ากันหมด แต่เป็นการปรับระดับหรือปรับแต่ง เพื่อให้กองทรายดังกล่าวมีความเสถียรมากขึ้น และทำให้พื้นที่ที่มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมโดยรอบ ร่วมไปกับการปลูกพืชคลุมดินเพื่อลดการชะล้าง หากการชะล้างลงแม่น้ำหลังการปรับแต่งและปลูกพืชคลุมดินแล้วมีปริมาณไม่มากนัก และระดับตลิ่งกับระดับน้ำมีความใกล้เคียงกัน การทำชายฝั่งตักตะกอน (Reed Bank Zone) จะเป็นการช่วยลดการชะล้างตะกอนลงในแม่น้ำได้ แต่ในกรณีที่การชะล้างสูงอาจจำเป็นจะต้องสร้างบ่อตักตะกอน (Sedimentation Pond) บริเวณชายฝั่งเพื่อลดปริมาณตะกอนที่ไหลลงสู่แม่น้ำ

3. การช่วยให้เกิดการตกตะกอนในลำน้ำ

การช่วยให้เกิดการตกตะกอนในลำน้ำ หมายถึง การทำให้ตกตะกอนที่แขวนลอยในลำน้ำที่เกิดจากขบวนการชุด ตัก และดูดทราย และเกิดจากการชะล้างจากพื้นดินลงสู่ลำน้ำ มีการตกตะกอนได้เร็วที่สุด เพื่อลดปัญหาความขุ่นของลำน้ำด้านใต้บริเวณประกอบการ ถึงแม้ว่าการพัดพาและตกตะกอนของทรายในแม่น้ำจะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่การชุด ตัก และดูดทรายเป็นการทำให้ตะกอนที่มีขนาดเล็กกว่าอนุภาคของทรายแขวนลอยในน้ำและสร้างให้เกิดปัญหาน้ำขุ่น ดังนั้น จำเป็นจะต้องมีการแก้ปัญหาโดยการช่วยทำให้ตะกอนที่แขวนลอย

ดังกล่าวเกิดการตกตะกอนให้เร็วที่สุด และไม่สร้างให้เกิดการแพร่ของตะกอนไปในบริเวณอื่นๆ การช่วยทำให้เกิดการตกตะกอนทำได้โดยการติดตั้งตาข่ายที่มีตาถี่ล้อมรอบบริเวณที่ทำการขุดตัก และดูดทรายในแม่น้ำหรือริมน้ำเพื่อป้องกัน มิให้ตะกอนกระทบต่อผู้ใช้น้ำด้านท้ายน้ำ สถานประกอบการ หรือการสร้างลูกทรายบริเวณชายฝั่งเพื่อขวางการไหลของกระแสน้ำและทำให้เกิดการตกตะกอน ซึ่งลูกทรายดังกล่าวอาจมีการปลูกพืชชายน้ำเพื่อช่วยดักตะกอนอีกทางหนึ่ง นอกเหนือไปจากการสร้างลูกทรายในน้ำในระหว่างปฏิบัติการเพื่อเป็นการลดผลกระทบลูกทราย ดังกล่าวหากไม่ถูกพัดพาไปในช่วงกระแสน้ำหลาก เมื่อน้ำมีคุณภาพที่ดีขึ้นแล้วจำเป็นต้องปรับแต่งชายตลิ่งเอาลูกทรายออก เพื่อไม่ให้กีดขวางการไหลของกระแสน้ำอีกต่อไป ในกรณีที่ไม่สามารถสร้างลูกทรายได้ เนื่องจากกระแสน้ำที่เชี่ยว การกองกระสอบทรายริมตลิ่ง หรือการสร้างโครงสร้างในลำน้ำที่เรียกว่า กรอย (Groin) จะสามารถช่วยทำให้เกิดการตกตะกอนได้

ที่มา: รายงานผลการศึกษาโครงการวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรทราย

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาคผนวก ง
แนวทางการสัมภาษณ์

แนวทางการสัมภาษณ์ ส่วนที่ 1

แนวทางการสัมภาษณ์ระดับชุมชน ผู้ให้ข้อมูลในระดับชุมชน (Key Informant)

1. ประวัติหมู่บ้าน

- 1) ที่มาของชื่อหมู่บ้าน ช่วงเวลาที่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน ผู้ก่อตั้งหมู่บ้าน
- 2) จำนวนครอบครัวและผู้ที่อยู่อาศัยเข้ามาในระยะแรก ภูมิสำเนาเดิมของผู้อพยพ กลุ่มชาติพันธุ์
- 3) สาเหตุของการอพยพจากภูมิสำเนาเดิม และสาเหตุที่เลือกพื้นที่ปัจจุบันในการก่อตั้งหมู่บ้าน
- 4) ผู้นำคนแรกของหมู่บ้าน รายชื่อผู้นำตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 5) สภาพการอพยพมาตั้งหมู่บ้านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 6) เหตุการณ์ที่สำคัญที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. สภาพทางกายภาพ

- 1) ที่ตั้งหมู่บ้านและอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่นและเมือง
- 2) สภาพภูมิประเทศ ลักษณะดิน ความเหมาะสมสำหรับการเกษตร
- 3) ลักษณะการใช้ที่ดินของหมู่บ้าน ที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่สาธารณะ พื้นที่ป่า และการถือครองที่ดิน
- 4) สภาพแหล่งน้ำ ปริมาณน้ำ ความพอเพียง การใช้ประโยชน์ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแหล่งน้ำการใช้ประโยชน์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน
- 5) ป่าไม้ : สภาพ การใช้ประโยชน์ การเปลี่ยนแปลง
- 6) ลักษณะภูมิอากาศในฤดูกาลต่างๆ

3. สภาพทางเศรษฐกิจ

- 1) อาชีพหลัก อาชีพรอง สัดส่วนของครัวเรือนที่ประกอบอาชีพแต่ละประเภท ภาวะหนี้สิน แหล่งกู้ยืม
- 2) การถือครองที่ดิน ระบบกรรมสิทธิ์
- 3) แหล่งตลาดรับซื้อผลผลิต
- 4) เทคโนโลยีในการผลิต

4. สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

1) ประชากร

- จำนวนครัวเรือน
- จำนวนประชากร แบ่งสัดส่วนเพศชายและเพศหญิง เชื้อชาติ
- สภาพการเคลื่อนย้ายแรงงาน สาเหตุของการเคลื่อนย้ายแรงงาน แหล่งที่แรงงานส่วนใหญ่ย้ายไปอยู่ ช่วงเวลาและสภาพแรงงานจากภายนอกที่หลังไหลเข้าสู่หมู่บ้าน

2) การศึกษา

- ระดับการศึกษาของสมาชิกในหมู่บ้าน
- ประวัติการก่อตั้งโรงเรียนในหมู่บ้าน ระดับชั้นที่เปิดสอน จำนวนครู จำนวนนักเรียน บทบาทครูที่มีต่อชุมชน ค่านิยมในการศึกษาต่อของสมาชิกในหมู่บ้าน

3) การเมืองการปกครอง

- ผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หน้าที่ บทบาทของผู้นำชุมชน
- คณะกรรมการหมู่บ้าน บทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ
- กลุ่มหรือองค์กรที่สำคัญในหมู่บ้าน ประเภทของกลุ่ม / องค์กร วัตถุประสงค์ สมาชิก กิจกรรมที่ทำ
- การเปลี่ยนแปลงการปกครอง (ก่อนมี/หลังมี อบต. ดูความแตกต่างในการเปลี่ยนแปลงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ)

4) ระบบสาธารณูปโภค

- การคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัด ระยะทาง สภาพเส้นทาง
- ปีที่เริ่มมีการใช้ไฟฟ้า จำนวนครอบครัวที่เริ่มใช้ไฟฟ้า การเปลี่ยนแปลงหลังจากมีไฟฟ้าใช้
- ปีที่เริ่มมีโทรศัพท์สาธารณะในหมู่บ้าน สภาพการใช้งาน การเปลี่ยนแปลงหลังจากมีโทรศัพท์ใช้
- จำนวนร้านค้า ประเภทของสินค้าและบริการ
- แหล่งน้ำอุปโภคและบริโภคภายในชุมชน ความพอเพียง

5) ความสัมพันธ์ทางสังคม

ภายในชุมชน

- ความสัมพันธ์ในครอบครัว เครือญาติ ชุมชนและนอกชุมชน
- ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับชาวบ้าน

- การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในกิจกรรมของหมู่บ้าน เช่น การพัฒนา งานบุญประเพณี

ภายนอกชุมชน

- ความสัมพันธ์กับตัวแทนของภาครัฐและเอกชน : นโยบายที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากร การกระจายอำนาจ (อบต.) การเข้ามาของนายทุน

6) ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม

- ประวัติการก่อสร้างวัด จำนวนพระภิกษุ สามเณร ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อชุมชน
- ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรมที่ชาวบ้านให้ความสำคัญ ช่วงเวลาในการถือปฏิบัติ
- ความเชื่อประเพณี พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

5. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

5.1 พัฒนาการในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในอดีต

- สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิศาสตร์ การใช้ประโยชน์จากที่ดิน พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ทำการประมง พื้นที่เลี้ยงสัตว์
- สภาพแหล่งน้ำของหมู่บ้าน การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ
- สภาพป่าไม้รอบหมู่บ้าน ความอุดมสมบูรณ์ (ชนิดของพันธุ์พืช, ชนิดของสัตว์ ความหนาแน่นของพืช การพึ่งพาอาศัยของสัตว์กับพืช) การใช้ประโยชน์จากป่าของชาวบ้าน
- นโยบายของรัฐและการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้, น้ำ, ทราบ, กรวด, สัตว์น้ำจากแม่น้ำโขง) ในชุมชน การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติหลังจากการเข้ามามีบทบาทของรัฐและเอกชน
- การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ความเท่าเทียมกัน ผู้ที่มีส่วนได้ ผู้ที่มีส่วนเสีย
- ระบบการผลิตของชุมชนและความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ
- ความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในด้านต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงของระบบความเชื่อ
 - การเข้าถึง การควบคุม (สงวน, อนุรักษ์, ปันฟู, การใช้ประโยชน์)
 - การจัดองค์กร / กลุ่มในการจัดการ
 - กระบวนการ/วิธีการในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (การควบคุม การเข้าถึง การใช้ประโยชน์)

- ผู้นำการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

5.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน

- สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิศาสตร์ การใช้ประโยชน์จากที่ดิน พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ทำการประมง พื้นที่เลี้ยงสัตว์
- สภาพแหล่งน้ำของหมู่บ้าน การใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ
- สภาพป่าไม้รอบหมู่บ้าน ความอุดมสมบูรณ์ (ชนิดของพันธุ์พืช, ชนิดของสัตว์ ความหนาแน่นของพืช การพึ่งพาอาศัยของสัตว์กับพืช) การใช้ประโยชน์จากป่าของชาวบ้าน
- นโยบายของรัฐและการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าไม้, น้ำ, ทราบ, กรวด, สัตว์น้ำจากแม่น้ำโขง) ในชุมชน การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติหลังจากการเข้ามามีบทบาทของรัฐและเอกชน
- การเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ความเท่าเทียมกัน ผู้ที่มีส่วนได้ ผู้ที่มีส่วนเสีย
- ระบบการผลิตของชุมชนและความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ
- ความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในด้านต่างๆ และการเปลี่ยนแปลงของระบบความเชื่อ
- การเข้าถึง การควบคุม (สงวน, อนุรักษ์, ปันฟู, การใช้ประโยชน์)
- การจัดองค์กร / กลุ่มในการจัดการ
- กระบวนการ/ วิธีการในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (การควบคุม การเข้าถึง การใช้ประโยชน์)
- ผู้นำการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guides)

ส่วนที่ 2 แนวทางการสัมภาษณ์ระดับครัวเรือน

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน

- 1) ชื่อ-สกุล ที่อยู่
- 2) ระยะเวลาของการอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน
- 3) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (ชาย / หญิง) อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การย้ายถิ่น สุขภาพ
- 4) สภาพทางสังคมของสมาชิกในครัวเรือน
- 5) จำนวนสมาชิกในวัยแรงงานในครัวเรือน
- 6) ลักษณะความสัมพันธ์กับคนในหมู่บ้าน ชาวบ้านใกล้เคียง ชาวลาว และคนกลุ่มอื่นๆ
- 7) รายได้โดยประมาณ แหล่งที่มาของรายได้
- 8) แหล่งหนี้สิน สาเหตุของการกู้ยืม

2.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน จากอดีต-ปัจจุบัน

- 1) ลักษณะการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน (ใช้เพื่อการประกอบอาชีพ, การคมนาคม) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 2) การมีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรมความเชื่อที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ
- 3) การมีส่วนร่วม (การควบคุม การเข้าถึง การใช้ประโยชน์) ในการสงวนฟื้นฟู อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ
- 4) การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในชุมชน (ก่อนและหลังการเข้ามาทำธุรกิจอุตสาหกรรมในชุมชน) การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน
- 5) รูปแบบในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 6) ความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน
- 7) ผลของการเปลี่ยนแปลงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีต่อครอบครัว
- 8) การปรับตัวเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guides)

ส่วนที่ 3 แนวทางการสัมภาษณ์ (สำหรับผู้นำในชุมชน)

3.1 ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน

- 1) ระยะเวลาของการอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน
- 2) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (ชาย / หญิง) อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การย้ายถิ่น สุขภาพ
- 3) สภาพทางสังคมของสมาชิกในครัวเรือน
- 4) จำนวนสมาชิกในวัยแรงงานในครัวเรือน
- 5) ลักษณะความสัมพันธ์กับคนในหมู่บ้าน ชาวบ้านใกล้เคียง ชาวลาว และคนกลุ่มอื่นๆ
- 6) รายได้โดยประมาณ แหล่งที่มาของรายได้
- 7) แหล่งหนี้สิน สาเหตุของการกู้ยืม
- 8) การถือครองที่ดิน
- 9) ระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งผู้นำในชุมชน

3.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน จากอดีต-ปัจจุบัน

- 1) บทบาทหน้าที่ในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
- 2) ลักษณะการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน (ใช้เพื่อการประกอบอาชีพ, การคมนาคม) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 3) การมีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรมความเชื่อที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ
- 4) การมีส่วนร่วม (การควบคุม การเข้าถึง การใช้ประโยชน์) ในการสงวนฟื้นฟู อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ
- 5) การให้ข้อมูลข่าวสารในชุมชน (ก่อนและหลังการเข้ามาทำธุรกิจดูดทรายในชุมชน) การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน
- 6) รูปแบบในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 7) ความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน
- 8) ผลของการเปลี่ยนแปลงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีต่อครอบครัว
- 9) การปรับตัวเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guides)

ส่วนที่ 4 แนวทางการสัมภาษณ์ (สำหรับผู้ดำเนินกิจการทำทราย)

4.1 ข้อมูลพื้นฐาน

- 1) ภูมิลำเนา / ระดับการศึกษา / อายุ / สถานภาพสมรส
- 2) ลักษณะความสัมพันธ์กับคนในหมู่บ้าน ชาวบ้านใกล้เคียง ชาวลาว และคนกลุ่มอื่นๆ
- 3) รายได้โดยประมาณ แหล่งที่มาของรายได้
- 4) การถือครองที่ดิน / จำนวนรถขนทราย / จำนวนคนงาน / จำนวนทรายที่ได้ต่อวัน / ระยะเวลาในการดูทรายต่อวัน
- 5) ระยะเวลาของการเข้ามาดำเนินกิจการทำทราย

4.2 การดำเนินกิจการทำทรายในชุมชน

- 1) การเข้ามาทำธุรกิจทำทราย / กระบวนการติดต่อกับชุมชน
- 2) แผนงานในการดำเนินกิจการดูทราย / วิธีการดูทราย
- 3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน
- 4) การให้ข้อมูลข่าวสารในชุมชน (ก่อนและหลังการเข้ามาทำธุรกิจดูทรายในชุมชน)
- 5) รูปแบบในการดูทราย (เครื่องมือ , เทคโนโลยี) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 6) การติดต่อสัมพันธ์กับคนในชุมชนก่อนและภายหลังจากการดำเนินกิจการทำทราย

แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guides)

ส่วนที่ 5 แนวทางการสัมภาษณ์ (สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ)

5.1 ข้อมูลพื้นฐาน

- 1) ภูมิสำเนา / ระดับการศึกษา / อายุ
- 2) บทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงาน
- 3) ระยะเวลาในการทำงาน

5.2 บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตดูตทราย

- 1) การดูตทรายครั้งแรกในภาคอีสาน / บทบาทหน้าที่ของกรมเจ้าท่าต่อการขออนุญาตดูตทราย (การลงตรวจสอบพื้นที่, พูดคุยกับชาวบ้านเรื่องสิ่งแวดล้อม)
- 2) ขั้นตอนในการขออนุญาตดูตทราย / หลักเกณฑ์ / กฎหมายที่เกี่ยวข้องหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 3) ความแตกต่างของการขออนุญาตดูตทรายในแม่น้ำโขงกับแม่น้ำอื่นๆ / บุคคลส่วนใหญ่ที่มาขออนุญาต

ภาคผนวก จ
แนวทางการสังเกต

แนวทางการสังเกต

1. แนวทางการสังเกตบริบทชุมชน

- สภาพที่ตั้งชุมชนและบ้านเรือน
- การคมนาคม
- สภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์
- แหล่งน้ำ
- ป่าไม้
- การประกอบอาชีพของชาวบ้าน
- ความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในชุมชน
- การร่วมกิจกรรมของกลุ่ม
- ประเพณี พิธีกรรม

2. แนวทางการสังเกตการใช้ประโยชน์ การเข้าถึงและการควบคุมทรัพยากรธรรมชาติ

- การใช้แรงงานในการผลิต
- วิธีหาปลา
- เครื่องมือในการหาปลา
- การปลูกพืชและการหาอาหารจากธรรมชาติ
- การเลี้ยงสัตว์
- เครื่องมือในการใช้สอยในครัวเรือน
- อาหารที่ชาวบ้านรับประทาน